

บทสรุปผู้บริหาร

ปี 2565 เป็นปีสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา นับแต่แผนการปฏิรูปประเทศมีการประกาศบังคับใช้ใน พ.ศ. 2561 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศตามแผนการปฏิรูปประเทศจนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 โดยในมาตรา 258 ที่ได้บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลเป็นอย่างน้อยในด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข และด้านสังคม ซึ่งส่งผลให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 257 ที่กำหนดไว้ 3 ประการได้แก่ (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนา ด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อจัดความเหลื่อมล้ำ และ (3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น **การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2565 ฉบับนี้** จึงเป็นการรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศฉบับสุดท้าย ตามช่วงเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศที่สิ้นสุดลง ซึ่งจะได้รายงานให้เห็นถึงบทสรุปในการดำเนินการปฏิรูปประเทศตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่วันที่แผนการปฏิรูปประเทศประกาศใช้ครั้งแรกใน พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ซึ่งเป็นวันที่สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยรายงานฯ ได้แสดงสรุปผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศตามเป้าหมายของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ในทุกด้าน รวมถึงสรุปผลการดำเนินการของแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านที่หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศซึ่งก่อให้เกิดการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ในทุกด้าน ตลอดจนการดำเนินการในระยะต่อไป ที่ยังจำเป็นต้องมีการดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยขับเคลื่อนผ่านแผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้องและกลไกการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดความยั่งยืน

แผนการปฏิรูปประเทศเป็นการจัดทำขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปี 2561 ได้มีการประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้มีการประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ประกอบด้วย แผนการปฏิรูปประเทศทั้งสิ้น 13 ด้าน โดยมีด้านการปฏิรูปประเทศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ CR01 ด้านการเมือง CR02 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน CR03 ด้านกฎหมาย CR04 ด้านกระบวนการยุติธรรม CR12 ด้านการศึกษา CR05 ด้านเศรษฐกิจ CR06 ด้านสิ่งแวดล้อม CR07 ด้านสาธารณสุข และ CR09 ด้านสังคม และด้านการปฏิรูปประเทศอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีขึ้น นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ อีกจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ CR08 ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ CR10 ด้านพลังงาน CR11 ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ CR13 ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) โดยพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 ได้ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2565 เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจเป็นไปตามระบบคุณธรรม มีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบ และให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมแก่เกียรติศักดิ์ของตำรวจ อยู่ในจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (4) ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ

การดำเนินการปฏิรูปประเทศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการโดยใช้แผนการปฏิรูปประเทศ เป็นกรอบในการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปต่าง ๆ โดยในระยะแรกได้ดำเนินการตามเรื่องและประเด็นของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปี 2561 และหลังจากแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ประกาศบังคับใช้ ได้มุ่งเน้นในการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกว่า กิจกรรม Big Rock โดยให้ดำเนินการทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปี 2561 คู่ขนานกันไปกับแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศตามแผนการปฏิรูปประเทศ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวันที่ 31 ธันวาคม 2565

ผลลัพธ์จากการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน เพื่อให้ปัญหาเชิงโครงสร้างได้รับการแก้ไข จากการปรับเปลี่ยนวิถีและกระบวนการ กลไก กฎระเบียบต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อลดอุปสรรคในการดำรงชีวิตของประชาชนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานของทุกภาคส่วนต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานของประเทศในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติให้มีความมั่นคง และพร้อมรองรับการพัฒนาในห้วงต่อไป โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการดูแลเพื่อให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้น สังคมที่เป็นสังคมแห่งโอกาสที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยส่งผลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 257 และ มาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญ

หลังจากสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2565 โดยมีผลลัพธ์จากการปฏิรูปประเทศตลอด 5 ปีที่ผ่านมา โดยส่งผลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ในทุกด้านแล้วนั้น อย่างไรก็ตาม **เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดความยั่งยืนหน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปประเทศต่อเนื่องต่อไป** โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565 ได้รับทราบผลการประชุมของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวประชุมครั้งที่ 2/2565 ที่ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินการภายหลังสิ้นสุดแผนการปฏิรูปประเทศโดยให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการนำประเด็นปฏิรูปประเทศมาดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ผ่านกลไกของแผนระดับที่ 2 แผนระดับที่ 3 และการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อผลักดันให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญฯ เกิดผลอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ดี เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านกลไกของแผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีอยู่ของหน่วยงานของรัฐ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ **ประเด็นท้าทายที่อาจส่งผลต่อความยั่งยืนของผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ ดังนี้**

ประเด็นท้าทาย ที่หน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดความยั่งยืน

- 1. การขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปทั้ง 13 ด้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ความยั่งยืน**
หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยใช้กลไกต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา รวมถึงการดำเนินงานที่มีอยู่ของหน่วยงานโดยอาศัยกรอบในการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างต่อเนื่อง
- 2. การผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ**
การผลักดันกฎหมายกฎระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ ให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและการตรากฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติที่มีผลบังคับใช้แล้ว เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมาย รวมทั้งการจัดให้มีการทบทวนปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาประเทศ และไม่ใช่อุปสรรคในการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินชีวิตของประชาชน
- 3. การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
การดำเนินการยังเป็นไปในลักษณะแยกส่วนตามบทบาทภารกิจ และข้อจำกัดทางกฎระเบียบของหน่วยงานที่ทำให้การบูรณาการการทำงานยังคงเป็นไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นฐานข้อมูลกลางที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์สถานการณ์และกำหนดนโยบายการพัฒนาที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด
- 4. การบริหารงานและการบริการภาครัฐสู่ระบบดิจิทัล**
การพัฒนาและปรับกระบวนการบริหารและการบริการประชาชนให้เป็นดิจิทัลมากขึ้น เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพทางด้านทักษะดิจิทัลให้แก่บุคลากรรัฐ เพื่อที่จะสามารถให้บริการภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุปผู้บริหาร

การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศระยะต่อไป หน่วยงานของรัฐทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา รวมถึงการดำเนินงานที่มีอยู่ของหน่วยงาน โดยอาศัยกรอบในการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง ที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างประเด็นปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน กับแนวทางการพัฒนาของ **เป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)** **เป้าหมายของหมวดหมายภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)** และ**เป้าหมายของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)** เพื่อใช้ในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตามการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดความยั่งยืนต่อไป

การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อไปเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์เกิดความยั่งยืน

การปฏิรูปประเทศตามแผนการปฏิรูปประเทศได้สิ้นสุดลง จากการดำเนินงาน

ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามรัฐธรรมนูญฯ

แต่เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามรัฐธรรมนูญฯ อย่างยั่งยืน

การปฏิรูปประเทศยังคงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่องต่อไปผ่านแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ แผนระดับที่ 3 โดยใช้กลไกต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งการดำเนินงานที่มีอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

